Constantin ȚIBRIAN
Universitatea din Pitești

LOCALITĂȚI TELEORMĂNENE FORMATE PE BAZĂ DE ENTOPICE

Résumé: *La toponymie, comme partie du système de la langue, est systématisée et organisée d'après des règles unitaires du lexique. Les noms de villages sont conditionnés par des facteurs hétérogènes, ayant, d'une part, une dimension abstraite, et d'autre part, étant en relation avec des objets concrets, même individualisés.*

Mots-clés *: toponymie, dimension abstraite, dimension concrète*

Toponimia unei țări sau a unui județ formează un sistem, care, la rândul lui, este alcătuit din structuri diverse. Structurile toponimice se compun din tipuri sau modele.

În acest articol am plecat de la principiul că toponimia, ca parte a sistemului limbii, este sistematizată şi organizată după reguli unitare ale lexicului. Sistemul toponimic al unui teritoriu poate fi considerat ca sumă a regulilor după care este ordonat materialul toponimic în scopul realizării funcției de individualizare a reperelor topice ale unui teritoriu. Numele de sate sunt condiționate de factori eterogeni cu o dubla raportare la o funcție abstractă, dar şi la obiecte concrete, chiar individuale.

Criteriile de întocmire a unei clasificări tipologice a numelor de aşezări omeneşti sunt diferite, fiind subordonate scopului urmărit şi punctului de vedere din care se face cercetarea. Clasificarea se poate face din punct de vedere formal sau al conținutului structural sau semantic.

Clasificarea după tipul de formare a numelor de aşezări omeneşti înlesneşte reliefarea sistemului toponimic. Pe lângă aceasta, se înlesneşte studierea materialului toponimic din punct de vedere istoric şi lingvistic. O asemenea analiză uşurează studiul etimologic şi semantic al numelor cercetate.

Cele mai multe oiconime din județul Teleorman au la bază un antroponim, adică un nume de persoană o poreclă sau un supranume. Altele au la bază un entopic.
În județul Teleorman am întâlnit următoarele oiconime care au la bază un entopic:

Beuca (Drăcşenei) < *beucă* este un termen polisemantic cu următoarele sensuri întâlnite, mai ales, în sudul țării: 1) adâncitură în coasta unui deal ; 2) scobitură făcută în pământ sau stâncă; 3) văgăună. Având în vedere poziția terenului unde este situat satul, *beucă* are semnificația de "adâncitură în coasta unui deal". Deci, **Beuca** este un sat situat într-o adâncitură a dealului, într-o *beucă*. Legenda care circulă în legătură cu denumirea acestui sat, în sintagma *bea ocaua*, este neverosimilă.

Gresia (Stejaru) < *gresie*"rocă sedimentară foarte dură, formată prin cimentarea nisipurilor cu diverse materiale" (DEX). E un toponim dacic, caracteristic zonei de sud a țării.

Izvoarele (Călinești) < *izvor*, provine din sl. *izvorŭ.* Înainte s-a numit **Găuriciu.**

Lipia, cătun din **Găvăneşti <** *lipie* "bucată de teren plat", provine din scr. *lepinja*. Aşadar, numele satului s-a format prin transfer toponimic de la toponimul *Lipia.*

Lunca (Lunca) este un toponim creat de români, deşi entopicul *luncă* provine din sl. *lonka* "şes de-a lungul unei ape curgătoare", "regiune inundabilă a unei văi" (DEX).

Măgura, sat şi comună, este un entopic de origine dacică care are o mare răspândire pe teritoriul țării noastre. La nivelul țării sunt peste o sută de denumiri *Măgura***,**cu derivate şi compuse, înregistrate în MDGR. Iorgu Iordan[1]afirmă că

[1] „*Toponimia românească*", Editura Academiei, 1963, p. 54

BDD-A5335 © 2005 Universitatea din Pitești
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:24 UTC)

sunt:"neobişnuit de multe, nu numai pe teritoriul locuit astăzi de români, ci şi dincolo de graniţele lui". În Evul Mediu e foarte răspândit ca nume topic în Balcani ţi în Carpaţii nordici.

În Teleorman există două oiconime compuse cu entropicul *măgură*: **Măgura cu Liliac** şi **Turnu Măgurele.** Oraşul **Turnu Măgurele** este format din două localităţi, la origine sate**: Turnu** şi **Măgurele. Turnu** are la bază apelativul *turn,* care desemna în trecut o construcţie întărită pe malul Dunării. **Măgurele** a fost un sat în zona actualului oraş (vezi **Măgura**).

În majoritatea cazurilor, *măgura* desemnează actualmente locuri înalte şi culmi. Trebuie să facem precizarea că nu peste tot desemnează un munte. În Teleorman nici nu se pune problema de aşa ceva. Pentru acest judeţ trebuie să plecăm de la faptul că *măgura* însemna, la început, *târlă*[1]**.** Târlele erau aşezate, de obicei, pe locuri înalte şi, de aceea, credem noi, o serie de locuri au primit numele de *Măgura.*

Piatra, sat şi comună < *piatră "*loc acoperit cu grămezi de pietre aduse de apă", lat. p*atro.*

Piscu, sat aşezat pe un deal mai înalt < *pisc*. Numele satului a dispărut, iar locuitorii fostului sat poartă şi azi numele de *piscani.*

Poeni, sat şi comună < *poiană,* provine din sl. *poljana.*

Prislop (Crângeni) < *prislo* "loc de trecere între două dealuri", provine din bg. *prěslop.* Denumirea satului a fost dată de români. Astăzi se numeşte *Balta Sărată*.

Prundu, cătun < *prund* "vale cu pietriş şi nisip".

Şipote, cătun < *şipot* "izvor". Deci, *şipote* denumeşte "locul cu izvoare".

Tapla, sat şi comună, (**Talpa-Bâscoveni, Tapla-Trivalea, Talpa-Poştei, Talpa-Ogrăzile**) este explicată de Iorgu Iordan[2]ca: "temelia sau poala dealului ori muntelui". În acest caz. Avem a face cu o metaforă, termenul *talpă* fiind sinonim cu *picior* („P-un *picio*r de plai"- *Mioriţa*).

Vârtoape (Vârtoapele de Sus, Vârtoapele de Jos) desemnează forma mai veche a termenului de *hârtop* " scobitură lungă şi adâncă de forma unei râpe prăpăstioase, formată de apă" (DEX). După A. Scriban[3] , *hârtop* înseamnă "văgăună, adâncitură (chiar aşa de mare încât să adăpostească un sat)". După natura terenului, oiconimul îşi justifică denumirea.

Bibliografie :

BOLOCAN, Gheorghe (coordonator), MIHĂILĂ, Ecaterina, IONESCU, Christian, TOMESCU, Domniţa, PENIŞOARĂ, Ion, TOMA, Ion, BUREŢEA, Emilian, REZEANU, Adrian, TOMICI, Mile, POPESCU Sp. Radu, *Dicţionarul toponimic al României Oltenia*, vol. I, A-B, Craiova, 1993.

DRAGU, Gh., *Toponimie geografică*, Partea I, Bucureşti, 1933

GIULEA, G. , ŢEPELEA, G., MOCANU, M. Z., PROCA O., *Argeşul în lumina toponimiei*, Lucrări ştiinţifice, Piteşti, 1969

IORDAN, I., *Toponimia românească*, Bucureşti, 1963

SCRIBAN, A., *Dicţionaru limbii româneşti* (Etimologii, înţelesuri, emple, citaţiuni, arhaisme, neologisme, provincialisme), Ediţia întîia, Iaşi, 1939

[1] G. Giuglea, G. Ţepelea, M.Z. Mocanu, O. Proca, *„Argeşul în lumina toponimiei",* Lucrări ştiinţifice, Piteşti, 1969, p. 80

[2] *Op. cit.*, p. 532

[3] *„Dicţionaru limbii româneşti"*, Iaşi, 1939, p. 600

BDD-A5335 © 2005 Universitatea din Piteşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:54:24 UTC)